

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bergvennen en Brecklenkampse Veld, provincie Overijssel

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

9 februari 2022 / projectnummer: 3598

35 JAAR

onafhankelijk en deskundig advies

1 Advies over het MER in het kort

De provincie Overijssel en de gemeente Dinkelland willen de kwaliteit van het beschermde Natura 2000-gebied Bergvennen en Brecklenkampseveld verbeteren. Hiervoor moet een Provinciaal Inpassingsplan worden opgesteld en is een ontgrondingsvergunning nodig. Ter ondersteuning van de besluitvorming is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. Daarin zijn de mogelijke gevolgen voor de omgeving onderzocht. De provincie Overijssel heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd te adviseren over de inhoud van het MER. In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.

Wat blijkt uit het MER?

Het rapport¹ laat zien dat de initiatiefnemer uitgebreid onderzoek heeft uitgevoerd naar het functioneren van het bodem- en watersysteem en naar de knelpunten voor de verschillende natuurdoelen. Op basis van de onderzoeksinformatie zijn maatregelen uitgewerkt om de (a)biotische omstandigheden voor natuurontwikkeling te verbeteren. Deze maatregelen zijn in het MER beoordeeld en in een inrichtingsplan opgenomen. Het MER onderbouwt dat de voorgestelde maatregelen leiden tot een betere natuurkwaliteit. Figuur 1 geeft de ligging van het gebied weer en figuur 2 geeft de concrete inrichtingsmaatregelen² op kaart aan.

Uit het MER blijkt dat de doelen voor de beschermde natuur met de maatregelen misschien toch niet gehaald worden. Dit komt omdat andere omstandigheden een negatieve invloed hebben op de natuur, waar dit plan niets aan doet of kan doen. De stikstofdepositie afkomstig van bronnen buiten het plangebied is hier een voorbeeld van. Ook is er een toenemend risico voor de waterhuishouding door droogte en hevige regenval als gevolg van klimaatverandering. Een andere onzekerheid is volgens het MER of de op Duits grondgebied voorgenomen maatregelen volledig kunnen worden uitgevoerd.

Wat is het advies van de Commissie?

Het rapport bevat veel en uitgebreide informatie en er heeft gedegen onderzoek plaatsgevonden om de mogelijke effecten op de omgeving te bepalen.

De Commissie is van oordeel dat het MER de essentiële informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen bij het besluit over de te treffen maatregelen. Wel merkt de Commissie op dat er meer maatregelen nodig lijken te zijn dan alleen de uitvoering van dit plan, om ervoor te zorgen dat de verbetering van de natuur ook op lange termijn gewaarborgd wordt.

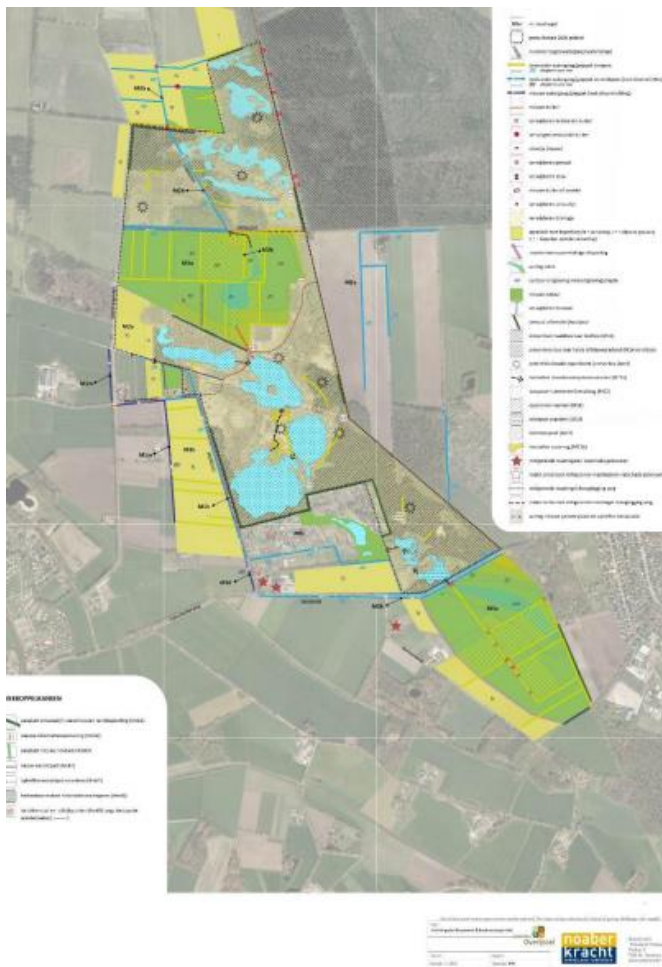
In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar beoordeling toe en geeft ze aandachtspunten voor het vervolgtraject.

¹ *MER Natura 2000-herstelmaatregelen Bergvennen en Brecklenkampseveld*, Milieueffectrapport voor het Provinciale Inpassingsplan en ontgrondingsvergunning, 8 oktober 2021.

² Het gaat om hydrologische maatregelen als verondiepen of dempen van sloten, verwijderen van drainage, herstellen van voormalige vennen en opschonen van bestaande vennen en natuurmaatregelen, zoals het omvormen van naaldbos naar loofbos of naar heide of blauwgraslanden, creëren nieuwe natuur, verwijderen of juist herstellen van houtwallen en vershraling van landbouwgronden.

Figuur 1 Ligging Natura 2000-gebied Bergvennen en Brecklenkampse veld in gemeente Dinkelland (bron: Inrichtingsplan Bergvennen en Brecklenkampseveld/Rapportage systeemanalyse, Unie van Bosgroepen, juni 2017).

Figuur 2. Overzicht uitwerking maatregelen Inrichtingsplan Bergvennen en Brecklenkampse veld (bron: Milieueffectrapport, Tauw, 8 oktober 2021).

Aanleiding MER

Natura 2000-gebieden zijn op Europees niveau beschermde natuurgebieden. Dit is onder meer geregeld in de Wet natuurbescherming. In veel gebieden is er een teveel aan stikstof en is er sprake van een slechte waterhuishouding. Daardoor worden de doelstellingen voor deze gebieden vaak niet gehaald of staan ze onder druk. Herstelmaatregelen zijn dan nodig om de kwaliteit van de natuur te verbeteren. Deze moeten enerzijds verdere achteruitgang van (stikstofgevoelige) natuurtypen voorkomen en anderzijds de algehele natuurkwaliteit verbeteren.

De provincie Overijssel wil voor de benodigde maatregelen in het Natura 2000-gebied Bergvennen en Brecklenkampseveld een Provinciaal Inpassingsplan opstellen en voor het benodigde grondverzet een ontgrondingsvergunning verlenen. Voor deze procedure is het noodzakelijk om respectievelijk een plan- en project-MER op te stellen. De provincie heeft ervoor gekozen om deze te combineren.

Rol van de Commissie voor de milieueffectrapportage

De onafhankelijke Commissie is bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval Provinciale Staten van Overijssel besluit over het PIP en de ontgrondingsvergunning.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt zijn te vinden door nummer [3598](#) op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het advies

De Commissie wil met onderstaande aanbevelingen een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming.

2.1 Onzekerheden en risico's voor het behalen van de doelstellingen

Grensoverschrijdende effecten

Direct over de grens ligt Forst Bentheim. Dit gebied watert nu via een aantal diepe sloten af in oostelijke richting, van het plangebied weg. In het MER wordt als maatregel van het voorkeursalternatief aangegeven dat deze sloten ondieper zullen worden gemaakt en dat naaldbos omgevormd wordt tot loofbos. Dat betekent ook dat de ontwateringsrichting zal wijzigen en het water juist naar het plangebied toe zal stromen. Ook zal de jaarlijkse grondwateraanvulling vanuit neerslag toenemen. Dat levert een positieve bijdrage aan de doelstellingen voor grondwater.

Omdat deze maatregelen op Duits grondgebied worden genomen, constateert de Commissie dat er een onzekerheid is of deze maatregelen en daarmee uiteindelijk ook de natuurdoelen ook echt gerealiseerd worden. De Commissie beveelt aan hiermee bij de besluitvorming rekening te houden en vooraf duidelijke afspraken met de Duitse gesprekspartners te maken.

Ga na welke maatregelen alsnog kunnen worden genomen als deze afspraken niet tot uitvoering leiden.

Resultaten uitmijnen van landbouwgrond monitoren

Het zuidelijk deel van het gebied³ is deels in gebruik als landbouwgrond. In dit gebied liggen ook oude vennen. Deze zullen worden hersteld door een deel af te graven. De rest van dit zuidelijk deel wordt 'uitgemijnd'⁴ of verschraald, om te zorgen dat op termijn geen voedselrijk water meer het natuurgebied in zal stromen. Dit wordt gedaan door de gronden de komende 5 jaar bij agrariërs in beheer te geven, waarbij niet bemest mag worden. Totdat het water voldoende voedselarm is, wordt het water naar elders afgevoerd. De Commissie adviseert dit zorgvuldig te monitoren en aan te geven welke aanvullende maatregelen kunnen worden genomen, wanneer de verschraling te traag gaat.

Klimaatverandering en monitoring

De voorgestelde en beschreven maatregelen verbeteren de hydrologische condities voor het bereiken van de natuurdoelen. Dit zorgt ervoor dat het systeem robuuster wordt. Tegelijkertijd stelt het MER in paragraaf 7.2.1 dat het mogelijk vaker optreden van extreme natte en droge weersituaties een risico vormt voor het behalen van de natuurdoelen. De Commissie benadrukt het belang van monitoring en evaluatie van de gevolgen van klimaatverandering en van de effectiviteit van de voorgenomen maatregelen.

Stikstofdepositie

Het MER licht de hydrologische en herstelmaatregelen uitgebreid toe. Ze resulteren in een gunstige werking op de habitattypen in het Natura 2000-gebied die in de instandhoudingsdoelen zijn opgenomen. Hiermee voldoen de maatregelen aan de projectdoelstelling. Wel blijft er sprake van een te hoge stikstofdepositie. De stikstofgevoelige habitattypen, waarvoor dit gebied is aangewezen, kennen kritische depositiewaarden tussen de respectievelijk 429 en 1786 mol stikstof per hectare per jaar (zie tabel). De gebiedsanalyse uit 2017⁵ stelt dat overal in het gebied matige tot sterke overbelasting voorkomt.

Code HT	Naam	KDW
H2320	Binnenlandse kraaiheide begroeiingen	1071 - zeer gevoelig
H3110	Zeer zwak gebufferde vennen	429 - Zeer gevoelig
H3130	Zwak gebufferde vennen	571 - Zeer gevoelig
H4010A	Vochtige heiden (Hogere zandgronden)	1214 - Zeer gevoelig
H4030	Droge heiden	1071 - Zeer gevoelig
H5130	Jeneverbesstruwelen	1071 - Zeer gevoelig
H6230*	Heischrale graslanden*	714 - Zeer gevoelig
H6410	Blauwgraslanden	1071 - Zeer gevoelig
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	1429 - Gevoelig

³ In de volksmond: "de Patatzak", maatregel M3a.

⁴ Uitmijnen is een vorm van verschralen, waarbij versneld fosfaat uit de bodem wordt onttrokken, bijvoorbeeld door de productie van grasland tijdelijk te verhogen en hoog te houden, in combinatie met maaien en afvoeren.

⁵ *Natura 2000 Gebiedsanalyse voor de programmatie Aanpak Stikstof (PAS) Bergvennen en Brecklenkampse Veld*, opgesteld door KWR, Witteveen+Bos, Royal Haskoning DHV, 2017.

H7230	Kalkmoerassen	1143 – Zeer gevoelig
H91D0*	Hoogveenbossen*	1786 – Gevoelig

* Prioritair habitatype

Tabel 1. Kritische waarden per Habitatype in mol stikstof per hectare per jaar.

Als de stikstofdepositie niet drastisch omlaag wordt gebracht, is het de vraag of, ondanks alle andere herstelmaatregelen, de gevoelige natuur op termijn niet verdwijnt. Steeds weer moeten afgraven, plaggen, uitmijnen en steenmeel toedienen is arbeidsintensief en beperkt toepasbaar. Bovendien kunnen dergelijke maatregelen ten koste gaan van de soortendiversiteit (onder andere zaadkapitaal), bufferend vermogen en milieuvariatie in het terrein. Ondanks dat op korte termijn de voorgestelde maatregelen een positieve bijdrage leveren aan de abiotische omstandigheden, waarschuwt de Commissie voor de effecten van stikstofdepositie op lange termijn.

De Commissie beveelt aan voor vervolgfases van de besluitvorming een perspectief te schetsen voor de stikstofgevoelige natuurtypen.⁶ Beschrijf wat er nodig is om optimale condities voor de aanwezige typen en soorten te creëren. Om alle habitatypen, zoals de kwetsbare vennen, te behouden is het nodig de stikstofdepositie terug te dringen. Hiervoor zijn bronmaatregelen nodig: zowel lokaal, regionaal als landelijk.

2.2 Natuur Netwerk Nederland (NNN)

Wat betreft de effecten voor het NNN is aangenomen dat de natuurkwaliteit en kwantiteit positief wordt beïnvloed door de maatregelen die voor de habitatypen worden genomen. Aangezien het met name hydrologische maatregelen betreft gericht op vernatting, zou een mogelijke negatieve beïnvloeding van de droge typen toch kunnen optreden.

De Commissie wijst erop dat voorafgaande aan de werkzaamheden per soort(groep) uitgezocht moet worden of een specifieke maatregel nodig is.⁷

2.3 Bodem en water

Het MER licht de maatregelen en hydrologische effecten ervan toe. De inschatting van de effecten en mate waarin de hydrologische condities worden bereikt, zijn gebaseerd op diverse onderzoeken. De Commissie is van mening dat hiermee voldoende informatie over de effecten en hydrologische condities aanwezig is.

2.4 Vervoersbewegingen

In het MER worden de tijdelijke effecten beschreven van de afvoer van grond. Op basis van aanvullende informatie heeft de Commissie begrepen dat er echter ook grond van buiten het gebied zal worden aangevoerd om toe te passen in het plangebied (onder andere voor het dempen en ondieper maken van watergangen). Het blijkt dat de kwaliteit van de afgegraven grond binnen het gebied hiervoor niet voldoet. Dit zal mogelijk leiden tot extra

⁶ Betrek hierbij beleidskader en initiatieven op diverse terreinen (gebiedsplannen, Nitraatrichtlijn, GLB, etc.).

⁷ Denk hierbij aan de in tabel 7.4 van het MER genoemde soorten: grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, vogels, amfibieën, reptielen, vissen, vlinders, libellen en overige ongewervelden.

vervoersbewegingen. De Commissie beveelt aan hiermee bij de vergunningverlening rekening te houden, door bijvoorbeeld het maximaal aantal vervoersbewegingen aan te geven en/of een uitgewerkt transportplan te vragen.

2.5 Monitoring en evaluatie

In het MER wordt aangegeven dat er een (wettelijk verplicht) monitoringsprogramma komt. Omdat er veel onzekerheden in en rond het project zijn, is dit extra van belang. Dit is in paragraaf 2.2 van dit advies bij een aantal thema's ook al benadrukt.

De Commissie adviseert het monitoringprogramma aan te laten sluiten op de huidige monitoringprogramma's en op de monitoring, zoals vereist in de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering. De Commissie beveelt verder aan expliciet in het programma op te nemen:

- de potentiële invloed van extra natte en droge perioden als gevolg van klimaatverandering;
- de gevolgen van het wel of niet doorgaan en op welke termijn van de voorgestelde inrichtingsmaatregelen in Duitsland;
- het effect van het vruchtgebruik van natuurgrond door de effectiviteit van de uitmijning en het mestverbod (onder andere via toezicht en handhaving) bij de resterende landbouwactiviteiten in het Lattropse veen.

Verder heeft de berekening van landbouwgronden in droge perioden vanuit het ondiepe grondwater direct rondom het plangebied in potentie een nadelig effect op het doelbereik van het voornemen. De Commissie beveelt aan om de (ondiepe) beregeningsputten in de directe omgeving te inventariseren en het gebruik daarvan te monitoren. Tenslotte kan in het programma aandacht worden besteed aan eventuele effecten van de omvorming van de camping.

De Commissie beveelt aan vroegtijdig te beginnen met de monitoring en het programma zo in te richten dat langdurig gemonitord kan worden. Voor de toetsing van de resultaten moet vooraf duidelijk worden gedefinieerd wanneer de habitattypen voldoen aan de gestelde natuurdoelen.

2.6 Samenvatting van het MER

De samenvatting van het MER bevat een lange tabel met veel specialistische termen. Dit komt de leesbaarheid ervan niet ten goede. Een samenvatting moet voor een breed publiek toegankelijk en leesbaar zijn. De Commissie adviseert bij het Provinciaal Inpassingsplan een helder overzicht te geven van de hoofdlijnen van de maatregelen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

drs. Gert Dekker

drs. Tjeerd Gorter (secretaris)

dr. ir. Nina Smits

Marja van der Tas (voorzitter)

Besluiten waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Provinciaal Inpassingsplan en ontgrondingsvergunning.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit, C16.1 en D9. Daarom is een gecombineerd plan- en project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluiten

Provinciale Staten van Overijssel.

Initiatiefnemer besluiten

Provincie Overijssel en gemeente Dinkelland.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3598](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

